TGAU

CBAC TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg (Dwyradd yn unig)

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Deunyddiau Asesu Enghreifftiol

Uned 6: Cyfleu Ystyr
Addysgu o 2025
Dyfarnu o 2027

Yn arbennig i Gymru.
Yn barod i'r byd.

Nid yw'r cymhwyster hwn a reoleiddir gan Cymwysterau Cymru ar gael i ganolfannau Lloegr.

Hoffai CBAC ddiolch i fyfyrwyr ac athrawon Ysgol Uwchradd Fitzalan, Caerdydd ac Ysgol Uwchradd Llanwern, Casnewydd am gymryd rhan yn y gwaith o greu'r cloriau hyn.

Cynnwys

Papur cwestiynau	1
Adran A – Stori Fer – Yr Wy Caryl Lewis	2
Cynllun marcio	13
Adran A – Stori Fer – Torri Arferiad Gwenno Mair Davies	24
Cynllun marcio	35
Adran A – Stori Fer – Plant Dylan Iorwerth	43
Cynllun marcio	57

Hawlfraint

© WJEC CBAC Limited 2024.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cyfenw:	Rhif y ganolfan	Rhif ymgeisydd
Enw(au) cyntaf:		

TGAU

3030N6

??DYDD ?? ?? 20?? – ??

TGAU Iaith a Llenyddiaeth Gymraeg
Deunydd Asesu Enghreifftiol Uned 1

Uned 6 – Cyfleu Ystyr

1 awr 30 munud
DEUNYDDIAU ASESU ENGHREIFFTIOL

Cyfarwyddiadau i ymgeiswyr
Defnyddiwch inc neu feiro du. Peidiwch â defnyddio beiro gel na hylif cywiro.
Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau ar ben y dudalen hon.
Ysgrifennwch eich atebion yn y lleoedd priodol yn y llyfryn hwn.
Os nad oes digon o le, defnyddiwch y tudalennau ychwanegol yng nghefn y llyfryn, gan wneud yn siŵr eich bod chi'n rhoi'r rhif cywir ar y cwestiwn.
Ni allwch ddefnyddio geiriaduron na thestunau gosod.
Awgrymir eich bod yn treulio'ch amser gan ddilyn y canllawiau canlynol:

Adran A – Stori Fer (40 marc)
- tua 50 munud

Adran B – Cymharu Testunau (20 marc)
- tua 10 munud yn cynllunio a thua 30 munud yn ysgrifennu.

Gwybodaeth i ymgeiswyr
Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.
Mae cyfanswm o 60 marc ar gael.
Cofiwch feddwl yn ofalus am sut rydych chi'n defnyddio eich amser.
Rhaid i'ch ymatebion fod yn glir, yn gywir ac wedi'u cyflwyno'n dda.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Uned 6 – Cyfleu Ystyr

Arholiad 1 awr 30 munud

Adran A – Stori Fer – Yr Wy Caryl Lewis

Arholwr yn unig

1. Mae cwestiynau'r adran hon yn seiliedig ar **Yr Wy** Caryl Lewis.

Rhoddir marciau am safon eich iaith yng nghwestiynau 02-05.

Atebwch **bob** cwestiwn yn yr adran hon.

0 1 Nodwch **dri** pheth yr oedd yn rhaid i'r trigolion eu gwneud yn y stori er mwyn paratoi i adael. [3]

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 2 Trafodwch y darlun o'r tad a geir yn y stori. [7]

Arholwr yn unig

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 3 Darllenwch y dyfyniad isod: [10]

Arholwr yn unig

Cerddodd allan i'r ffordd fawr a dilynodd y clawdd wrth i'r lleuad ddechrau goleuo'i lwybr. Doedd dim byd i'w glywed heblaw'r gwynt yn goglais y cloddiau weithiau a sŵn ei esgidiau trymion yn taro'r ffordd. Roedd y cwm yn agored o'i gwmpas a'r llwybr yn hen gyfarwydd iddo. Roedd ei fochau'n oeri. Tynnodd ei law gynnes oddi ar yr Wy a'i gwasgu'n dynn ar ei wyneb.

Yn y cloddiau roedd ewyn gwyn blodau'r ysgawen wedi hen droi'n ddyrneidiau o eirin tywyll ac roedd yna glymau pigog o fwyar duon yn cleisio'n ddu ar hyd y clawdd. Clywodd sŵn ci'n cyfarth yn y pellter a theimlai ofn yn crynhoi. Pan fyddai'n un bach, y dydd heb olau fyddai'r nos iddo. Ond erbyn hyn, ac yntau ychydig yn hŷn, roedd pethau'n wahanol wrth i fwganod ddechrau codi'u pennau yn y cloddiau. Ceisiodd ganolbwyntio ar ei gamau a gwthiodd yr Wy cynnes i fyny un llawes a'i ddilyn yn ofalus a'i law arall. Roedd y lleuad a'r gwynt yn cryfhau. Dechreuodd ei galon guro'n drymach. Doedd dim sôn am neb ar y ffordd - hyd yn oed wrth agosáu at y pentref. Ceisiodd gysuro'i hun y byddai yng nghegin ei fodryb cyn pen dim. Roedd ei bengliniau'n oer.

Cai'r dail eu chwythu ar hyd ei lwybr a byseddai'r awel ysgafn ei wallt. Arafodd ei gamau . Roedd y capel yn y pellter ac wrth ei ymyl y fynwent a'i wal o gerrig. Byddai rhai plant yn croesi i ochr draw'r ffordd wrth gerdded heibio iddi yn y nos. Ond nid fe. Gafaelodd yn dynnach am yr Wy cynnes. Roedd y lleuad yn goleuo'r cerrig beddi a'r rheiny gefngefn fel petai' nhw'n dibynnu ar ei gilydd. Toddai sŵn ei gamau yn un a'r tawelwch. Erbyn hyn roedd yr Wy yn dechrau oeri.

Sut mae'r awdur yn cyfleu y teimlad o ofn yn y darn hwn?

Dylech gyfeirio at dechnegau arddull penodol.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Arholwr yn unig

0 4 Esboniwch pam, yn eich barn chi, mae'r bachgen yn gorfod mynd i aros gyda'i deulu dros nos. Dylech gyfeirio at ddarnau penodol. [10]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 5 Pa mor effeithiol yw'r teitl **Yr Wy** yn eich barn chi? [10]
Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.

Arholwr yn unig

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Adran B – Cymharu Testunau

Darllenwch y darn isod gan Mabli Siriol Jones, Cadeirydd Cymdeithas yr Iaith. Yna fe ddylech ateb cwestiwn 06 ar y dudalen nesaf sy'n gofyn i chi gymharu'r darn gyda **Yr Wy.**

Darn darllen gan Mabli Siriol Jones, Cadeirydd Cymdeithas yr Iaith - #NidYwCymruArWerth!

#NidYwCymruArWerth!

gan Mabli Siriol Jones, Cadeirydd Cymdeithas yr Iaith

Mae gan bawb yr hawl i gartref yn eu cymuned.

Ond ar hyn o bryd, mae pobl ifanc ar draws Cymru'n cael trafferth fforddio byw yn eu cymuned. Mae prisiau tai a rhent wedi cynyddu i'r fath raddau fel eu bod y tu hwnt i gyrraedd pobl ar gyflogau cyffredin.

Mae hyn o ganlyniad i'r ffaith bod llywodraethau dros y degawdau wedi trin tai fel eiddo i wneud elw, yn lle cartrefi. Mae'r canlyniadau wedi bod yn drychinebus i bobl gyffredin Cymru, ein cymunedau a'r Gymraeg – ac maen nhw'n gwaethygu.

Mae Shelter Cymru'n amcangyfrif bod 1 ymhob 3 o bobl yng Nghymru yn cael eu heffeithio gan yr argyfwng tai. Mae'n broblem benodol i bobl ifanc, gyda'r genhedlaeth iau yn cael eu galw'n Genhedlaeth Rhent am nad ydynt yn gallu fforddio prynu tŷ. Maen nhw'n gorfod gwario rhan fawr o'u cyflog ar rent, gan adael llai o arian i bethau eraill mewn bywyd a chynilo ar gyfer y dyfodol.

Dw i'n dod o ardal Grangetown yng Nghaerdydd lle mae prisiau tai wedi ffrwydro dros y blynyddoedd diwethaf. Dydy pobl ifanc a gafodd eu magu yma ddim yn gallu fforddio rhentu neu brynu. Mae'r un peth yn wir am arfordir Cymru a chymunedau gwledig. O ganlyniad, dydy pobl ifanc ddim yn gallu fforddio tŷ yn lleol ac mae nifer yn gadael – ac yn mynd â'r Gymraeg gyda nhw.

Mae rhywbeth mawr wedi mynd o'i le mewn cymdeithas lle mae gan rai pobl ddau dŷ, ac eraill yn ddigartref. Cymdeithas lle mae ein diffiniad o dŷ 'fforddiadwy' y tu hwnt i gyrraedd pobl ar gyflogau cyffredin. A chymdeithas lle gall datblygwyr a'r cyfoethog ddod i mewn i gymuned a gwneud be' bynnag maen nhw [1]moyn, dim ots am farn y bobl leol neu'r effaith arnynt.

Ond canlyniad penderfyniadau gwleidyddol yw'r rhain i gyd, nid rhywbeth [2]anochel – felly mae modd eu newid.

Mae gan Gymdeithas yr Iaith sawl cynnig am sut i fynd ati i ddatrys y broblem. Yr hyn sydd ei angen ydy ewyllys gan wleidyddion i weithredu.

Yn gyntaf oll, rydym yn galw ar y Llywodraeth i gymryd camau brys sy'n cynnwys cyflwyno trethi newydd ar dwristiaeth, ail dai ac Airbnb. Gallant fuddsoddi'r elw yn y cymunedau a thai i bobl leol. Yn ogystal, mae angen rheoli prisiau tai a rhent fel eu bod nhw'n fforddiadwy a rhoi cymorth penodol i bobl ifanc aros yn eu cymunedau.

Rhaid cofio hefyd fod yr 'hawl i fyw adra' yn fwy na thai yn unig. Mae hefyd yn golygu cyfleoedd i bobl ifanc ym mhob rhan o'r wlad, buddsoddiad mewn gwasanaethau lleol a chadw ein hysgolion bychain ar agor. Bydd yr iaith yn fyw mewn cymunedau byw.

Gyda'n gilydd mae'r grym gennym ni. Rydym ni wedi ennill sawl brwydr dros yr iaith o'r blaen, o'r arwyddion ffyrdd dwyieithog i sefydlu S4C ac addysg trwy gyfrwng y Gymraeg ar bob lefel. Enillwn ni'r frwydr hon hefyd er mwyn sicrhau bod pobl ifanc Cymru yn gallu fforddio byw yn lleol, a byw trwy gyfrwng y Gymraeg.

[1]moyn – eisiau
[2]anochel – sy'n sicr o ddigwydd

© WJEC CBAC Cyf. (3000N20-1A)

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0	6

Mae **Yr Wy** a'r darn gan Mabli Sirol Jones yn trafod colli rhywbeth. Cymharwch brofiadau'r tad yn **Yr Wy** gyda phrofiadau Mabli Siriol. Cofiwch gyfeirio at ddarnau penodol o'r **ddau ddarn** yn eich ateb. [20]

Arholwr yn unig

Gwobrwyir safon eich iaith yn y cwestiwn hwn.

Cynllun: (nid yw'r cynllun yn cael ei farcio)

© WJEC CBAC Ltd 2024.

[20]

Arholwr yn unig

© WJEC CBAC Ltd 2024.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

DIWEDD Y PAPUR

© WJEC CBAC Ltd 2024.

CYNLLUN MARCIO

Canllawiau i arholwyr

Egwyddorion marcio cyffredinol

- Dylid rhoi marciau cyfan bob amser (ni ddylid rhoi hanner marciau, na ffracsiynau eraill).
- Dim ond pan fydd y cwestiwn yn asesu ansawdd y sillafu, yr atalnodi a'r ramadeg yn benodol, fel y nodir yn y cynllun marcio y dylid barnu atebion yn seiliedig ar hyn. Fodd bynnag, dylai'r ystyr fod yn ddiamwys.
- Dylid rhoi marciau gan ddefnyddio'r ystod lawn o farciau yn ôl y diffiniad yn y cynllun marcio ar gyfer y cwestiwn (fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd ansawdd yr ymatebion a welir gan yr ymgeiswyr yn cyfyngu ar y defnydd o'r ystod lawn o farciau).
- Mae'r marciau sy'n cael eu rhoi yn gwbl seiliedig ar y gofynion yn ôl y diffiniad yn y cynllun marcio. Ni ddylid rhoi marciau gan ystyried trothwyon graddau na disgrifyddion graddau.

Marcio cadarnhaol

Dylid cofio bod ymgeiswyr yn ysgrifennu o dan amodau arholiad a dylid rhoi marciau am yr hyn mae'r ymgeisydd yn ei ysgrifennu yn hytrach na mabwysiadu'r dull o'i gosbi am unrhyw hepgoriadau. Dylai fod yn bosibl i ymateb da iawn gael marciau llawn ac i ymateb gwael iawn gael marc sero. Ni ddylid tynnu marciau am ateb sy'n llai na pherffaith os yw'n bodloni meini prawf y cynllun marcio.

Dylid cymhwyso'r cynllun marcio'n fanwl gywir ar gyfer cwestiynau sy'n wrthrychol neu'n seiliedig ar bwyntiau. Dylid rhoi marciau fel y dangosir heb isrannu ymhellach.

Yn aml, mae cynlluniau marcio'n cynnwys rhestr o bwyntiau y gall ymgeiswyr eu cynnwys yn eu hatebion. Nid yw'r rhestr yn un gwbl gyflawn. Mae cynnwys *'Dylid rhoi marciau am unrhyw ymateb dilys arall'* (neu gyfarwyddyd tebyg) mewn cynlluniau marcio yn caniatáu ar gyfer amrywiadau posibl yn ymatebion ymgeiswyr. Dylid rhoi marciau am fanwl gywirdeb a pherthnasedd atebion ymgeiswyr.

Mae ymatebion enghreifftiol yn y cynlluniau marcio'n cyfleu terminoleg briodol. Fodd bynnag, onid oes gofyniad penodol o fewn cwestiwn, gellir rhoi marciau i ymgeiswyr lle bo'r ateb yn gywir ond wedi'i fynegi yn eu geiriau eu hunain.

Cynlluniau marcio seiliedig ar fandiau

Mae cynlluniau marcio cwestiynau sy'n seiliedig ar fandiau mewn dwy ran; y cynnwys dangosol a'r grid asesu.

Mae'r cynnwys dangosol yn awgrymu'r amrywiaeth o bwyntiau a materion a allai gael eu cynnwys yn atebion yr ymgeiswyr. Gellir ei ddefnyddio i asesu ansawdd ymateb yr ymgeisydd. Fel y nodwyd uchod, ni fwriedir i gynnwys dangosol fod yn gynhwysfawr ac ni ddylai ymgeiswyr orfod cynnwys yr holl gynnwys dangosol i gyrraedd lefel uchaf y cynllun marcio.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Fodd bynnag, i gyrraedd lefel uchaf y cynllun marcio rhaid i ymgeisydd fodloni gofynion y band marciau uchaf. Os nad yw ymateb yn haeddu ennill marciau, hynny yw heb fod yn cynnwys unrhyw beth sy'n berthnasol i'r cynllun marcio, neu os na roddwyd ymateb, ni ddylid rhoi unrhyw farciau.

Dylid bob amser bod yn gadarnhaol wrth farcio cwestiynau gan ddefnyddio bandiau marcio. Mae hyn yn golygu bod marciau ar gyfer ymateb pob ymgeisydd yn cael eu cronni am ddangos sgiliau, gwybodaeth a dealltwriaeth priodol: nid ydynt yn cael eu didynnu o uchafswm ar sail gwallau neu hepgoriadau.

I ddechrau, dylai arholwyr ddarllen ac anodi ateb yr ymgeisydd er mwyn nodi'r dystiolaeth sy'n cael ei hasesu yn y cwestiwn hwnnw. Yna gellir cymhwyso'r cynllun marcio. Proses dau gam yw hon.

Cam 1 – Penderfynu ar y band

Gan ddechrau gyda'r band isaf, dylai arholwyr edrych ar ateb yr ymgeisydd a chadarnhau p'un a yw'n cyfateb i'r disgrifyddion ar gyfer y band hwnnw. Os bodlonir y disgrifyddion ar y band isaf, dylai arholwyr symud i fyny i'r band nesaf ac ailadrodd y broses hon ar gyfer pob band nes bydd y disgrifyddion yn cyfateb i'r ateb.

Os bydd ateb yn ymdrin ag agweddau gwahanol ar fandiau gwahanol yn y cynllun marcio, dylid mabwysiadu dull 'ffit orau' er mwyn penderfynu ar y band ac yna dylid defnyddio ymateb yr ymgeisydd i benderfynu ar y marc o fewn y band. Er enghraifft, os yw ateb ym mand 2 yn bennaf ond bod rhywfaint o gynnwys band 3, byddai'r ateb yn cael ei roi ym mand 2, ond byddai'r marc a ddyfernir yn agos at ben uchaf band 2 o ganlyniad i'r cynnwys band 3.

Ni ddylai arholwyr geisio tynnu marciau oddi ar ymgeiswyr oherwydd mân hepgoriadau mewn meysydd nad ydynt yn bwysig mewn ateb.

Cam 2 – Penderfynu ar y marc

Yn ystod y broses safoni (y gynhadledd farcio), bydd yr Uwch Arholwr yn rhoi cyngor manwl ar rinweddau pob band marciau. Yna bydd yr arholwyr yn cael enghreifftiau o atebion ym mhob band marciau mae'r Uwch Arholwr wedi rhoi marciau amdano. Dylai'r arholwyr farcio'r enghreifftiau a chymharu eu marciau â marciau'r Uwch Arholwr.

Wrth farcio, gall arholwyr ddefnyddio'r enghreifftiau hyn i benderfynu a yw ateb ymgeisydd yn well, yn waeth neu o safon gymharol i'r enghraifft. Atgoffir arholwyr y dylen nhw edrych eto ar yr ateb wrth gymhwyso'r cynllun marcio er mwyn cadarnhau bod y band a'r marc maen nhw'n eu rhoi yn briodol i'r ateb a roddwyd.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cynllun Marcio Enghreifftiol Uned 6 – Cyfleu Ystyr

Yr Wy – Caryl Lewis

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
1.	Nodwch **dri** pheth yr oedd yn rhaid i'r trigolion eu gwneud yn y stori er mwyn paratoi i adael.			
	Dylid rhoi 1 marc am y pwyntiau canlynol hyd at uchafswm o 3 marc: • tynnu lluniau o'r plant yn yr ysgol • codi rhai cyrff o'r fynwent • symud stoc o'r ffermydd • tynnu eu lluniau o'r waliau a symud celfi	3		3

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
2.	Trafodwch y darlun o'r tad a geir yn y stori.			
	Gellir sôn am nodweddion megis : • Mewnblyg – er enghraifft, nid yw'n rhannu llawer efo'r mab • Sensitif/Teimladwy – methu wynebu ei fab oherwydd yr hyn sydd ar fin digwydd a bod amser yn brin • Ansensitif i'w fab/diffyg agosatrwydd • Tawel/ Methu meddwl am eiriau addas • Wedi cael bywyd anodd/profiad bywyd wedi'i lethu.	5	2	7

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • dangos dealltwriaeth dreiddgar a dehongli'r cymeriad yn llawn • cyfeiriadau effeithiol iawn at ddarnau penodol	**2 farc** • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
4	**4 marc** • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad • cyfeiriadau effeithiol at ambell ddarn penodol	**1 marc** • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
3	**3 marc** • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad • ymdrech i gyfeirio at ambell ddarn penodol	
2	**2 farc** • arddangos gwybodaeth am gymeriad y tad trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol • prin yw'r cyfeiriadau at ddarnau penodol	
1	**1 marc** • arddangos gwybodaeth elfennol am gymeriad y tad • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddarn penodol	
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
3.	Darllenwch y dyfyniad isod: Sut mae'r awdur yn cyfleu y teimlad o ofn yn y darn hwn? Dylech gyfeirio at dechnegau arddull yr awdur. Gellir cyfeirio at dechnegau arddull megis: • personoli – gwynt yn goglais y cloddiau • apelio at y synhwyrau – sŵn ei esgidiau trymion Roedd ei fochau'n oeri Sŵn ci'n cyfarth yn y pellter Toddai sŵn ei gamau yn un â'r tawelwch. • brawddeg fer – Dechreuodd ei galon guro'n drymach. Arafodd ei gamau.			
		5	5	10

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • dadansoddi'r arddull yn dreiddgar • gwerthuso effaith yr arddull yn drylwyr	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**4 marc** • dadansoddi'r arddull yn dda • gwerthuso effaith yr arddull yn dda	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • dadansoddi'r arddull yn foddhaol • gwerthuso effaith yr arddull yn foddhaol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr

© WJEC CBAC Ltd 2024.

2	**2 farc** • prin yw'r dadansoddi arddull a geir • peth ymdrech i werthuso effaith yr arddull	**2 farc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1 marc** • dadansoddiad syml o'r arddull • gwerthuso syml ac arwynebol o effaith yr arddull.	**1 marc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
4.	Esboniwch pam, yn eich barn chi, mae'r bachgen yn gorfod mynd i aros gyda'i deulu dros nos? Dylech gyfeirio ar ddarnau penodol.			
		5	5	10

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • esbonio'n llawn bod y tad a'r mab ar fin gadael Capel Celyn, ac nad yw'r tad am i'r mab orfod gweld hyn yn digwydd • cyfeiriadau penodol a chwbl berthnasol	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**4 marc** • esbonio bod y tad a'r mab ar fin gadael Capel Celyn, ac nad yw'r tad am i'r mab orfod gweld hyn yn digwydd • cyfeiriadau eithaf penodol a pherthnasol	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • esbonio bod y tad a'r mab ar fin gadael Capel Celyn, ac nad yw'r tad am i'r mab fod yno • peth cyfeiriadau penodol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**2 farc** • esbonio'n syml nad yw'r tad am i'r mab fod yn y tŷ • prin yw'r cyfeiriadau penodol	**2 farc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1 marc** • prin yw'r esboniad nad yw'r tad am i'r mab fod yno • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddarn penodol	**1 marc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau sillafu ac atalnodi amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
5.	Pa mor effeithiol yw'r teitl **Yr Wy** yn eich barn chi? Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.			
	Gellir trafod pwyntiau megis: • Wy yn swper i'r mab cyn gorfod mynd i aros efo'i fodryb • Swper olaf yng Nghapel Celyn • Y tad yn methu peidio rhyfeddu at lendid y siop (cyferbyniad rhwng y gorffennol a'r dyfodol) • Y tad yn ofalus iawn gyda'r wy – symbol o ddechrau newydd efallai? Eironig • Y tad yn gofyn os yw'r tân yn medru berwi'r wy – trosiadol am y tân yng Nghapel Celyn yn pylu, a'r fflam yn diffodd • Tân ar aelwyd – yn drosiad am gartref • Y fam wedi dweud wrth y mab pryd y byddai'r wy yn barod – ei habsenoldeb yn bwysig • Atgof hyfryd o blentyndod a syrthio mewn i'r nant a chael wy i swper bryd hynny • Yr wy yn cael ei lapio mewn hances hardd – pwy oedd y perchennog tybed? • Yr wy yn cynhesu boch y bachgen ar ei daith • Yr wy yn gynnes ond y bachgen yn oeri – trosiadol am 'wres' a bywyd Capel Celyn yn graddol ddiflannu • Wrth bellhau o'i gartref, mae'r wy yn oeri • Y mab yn ceisio cysur yn y 'plisgyn brau' ac yn gweiddi am ei fam • Plisgyn yr wy fel marwor • Gwrthgyferbyniad codi'r wy o'r dŵr ond taflu'r allwedd i'r nant	5	5	10

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • dehongli arwyddocâd y teitl yn llawn • cyfeiriadau penodol a chwbl berthnasol	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**4 marc** • dehongli ystyr y teitl yn dda • cyfeiriadau eithaf penodol a pherthnasol	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • dehongli ystyr y teitl yn foddhaol • peth cyfeiriadau penodol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**2 farc** • dechrau dehongli ystyr y teitl • prin yw'r cyfeiriadau penodol	**2 farc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1 marc** • trafod ystyr y teitl yn syml • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddarn penodol	**1 marc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Adran B – Cymharu Testunau

Gwobrwyir safon eich iaith yn y cwestiwn isod.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
6.	Mae **Yr Wy** a'r darn gan Mabli Siriol Jones yn trafod colli rhywbeth. Cymharwch brofiadau'r tad yn **Yr Wy** gyda phrofiadau Mabli Siriol. Cofiwch gyfeirio at ddarnau penodol o'r **ddau ddarn** yn eich ateb.			
	Mae'r 2 ddarn yn trafod colli rhywbeth. Gellir cyfeirio at agweddau megis: • Colli cartref • Colli cymuned • Colli hunaniaeth • Colli gwreiddiau • Colli hawliau • Colli eiddo • Colli cyfleoedd	10	10	20

Yr Wy	Nid yw Cymru ar Werth!
• Tymor yr Hydref – colli dail oddi ar y coed • Y calendr – amser yn mynd yn brin • Eistedd ar focs o flaen y tân – dodrefn wedi mynd • Tynnu lluniau yn yr ysgol – diwedd cyfnod • Y tad yn methu ateb ei fab, nac edrych arno • Coed gwlyb – dim storfa goed yn bodoli mwyach • Y caeau'n wag – adeg y flwyddyn neu'r clirio? • Dim goleuadau • Prynu wy o'r siop – yr anifeiliaid wedi mynd • Y tad yn edrych fel rhan o'r tirlun • Y dŵr yn sboncio o'r sosban ac yn taro'r marwor – ceisio diffodd y fflam? • Sain cysurus yr wy yn berwi • Eiddo wedi cael ei bacio • Olion eu heiddo ar y papur wal • Ôl y crafu ar y llawr • Gorfod cerdded 'llwybrau rhywrai eraill' yn eu cartref newydd yn y Bala • Atgofion plentyndod yn dychwelyd • Y nant yn bwysig • Pethau o'i amgylch yn codi ofn arno • Y fynwent a'r beddau agored – colli urddas? • Gweiddi am ei fam • Adfail y capel • Colli cartref	• Hawl i fyw yn eu cymuned gan bawb • Pobl ifanc yn cael trafferth byw yn eu cymuned • Prisiau tai a rhent wedi cynyddu • Bai ar lywodraethau – ystyried tai fel ffordd o wneud elw • Effeithio pobl gyffredin a chymunedau Cymraeg • Effeithio'r Iaith Gymraeg • Sefyllfa'n mynd yn waeth • Effeithio traean y boblogaeth • Y Genhedlaeth Rhent – methu fforddio prynu • Grangetown, Caerdydd – prisiau wedi ffrwydro • Effeithio'r ddinas a chefn gwlad • Pobl ifanc felly'n gorfod gadael eu cymunedau • Problem gymdeithasol – rhai gyda 2 dŷ a rhai heb 1 • Angen i'r llywodraeth weithredu/trethu • Rheoli prisiau tai • Angen sicrhau cyfleoedd i bobl ifanc yn eu cymunedau • Cadw ysgolion/gwasanaethau lleol ar agor • Cadw'r iaith yn fyw • Gobaith yn dod o lwyddiannau'r gorffennol

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**9-10 marc** • dadansoddi'n dreiddgar y syniad o golled yn y ddau ddarn • cymharu'r ddau ddarn yn hyderus	**9-10 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**7-8 marc** • dadansoddi'n fanwl y syniad o golled yn y ddau ddarn • cymharu'r ddau ddarn yn gyson	**7-8 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**5-6 marc** • dadansoddi'r syniad o golled yn y ddau ddarn yn eithaf da • cymharu'r ddau ddarn yn foddhaol	**5-6 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**3-4 marc** • cyfeirio at y syniad o golli tir • cymhariaeth arwynebol o'r ddau ddarn	**3-4 marc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1-2 farc** • ateb syml sy'n dangos y gallu i dynnu ambell ffaith o'r ddau ddarn • ymgais syml i gymharu'r ddau ddarn.	**1-2 farc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Uned 6 – Cyfleu Ystyr

Arholiad 1 awr 30 munud

Adran A – Stori Fer – Torri Arferiad Gwenno Mair Davies

Arholwr yn unig

2. Mae cwestiynau'r adran hon yn seiliedig ar **Torri Arferiad** Gwenno Mair Davies.

Rhoddir marciau am safon eich iaith yng nghwestiynau 2-5.
Atebwch **bob** cwestiwn yn yr adran hon.

| 0 | 1 | Beth yw'r **tri** pheth mae Llŷr yn eu gosod ar fedd Ifan? [3]

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 2 Trafodwch yr hyn rydyn ni'n ei ddysgu am gymeriad Einir yn rhan gyntaf y stori fer. [7]

Arholwr yn unig

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 3 Trafodwch pa mor effeithiol yw'r teitl **Torri Arferiad** yn eich barn chi. Dylech gyfeirio at ddarnau penodol. [10]

Arholwr yn unig

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 4 Trafodwch y modd mae'r awdur yn sôn am flodau yn y stori. [10]
Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.

Arholwr yn unig

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Arholwr yn unig

0 5 Pa mor effeithiol yw diweddglo'r stori yn eich barn chi? [10]
Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Adran B – Cymharu Testunau

Darllenwch y **ddau ddarn**.

Mae'r cyntaf yn ddarn o **Torri Arferiad** Gwenno Mair Williams ac mae'r ail yn ddarn o **Tim** allan o'r gyfrol Y **Pump** Elgan Morris a Tomos Jones. Yna fe ddylech ateb y cwestiwn ar y dudalen nesaf sy'n gofyn i chi gymharu'r **ddau ddarn**.

Darn Darllen 1 – detholiad o **Torri Arferiad** Gwenno Mair Davies

Y gwir oedd, doedd Llŷr erioed wedi prynu blodau, nac erioed wedi taro'i droed dros drothwy'r un siop flodau. Dant y Llew a chlychau'r gog oedd hyd a lled ei wybodaeth betalaidd. Mab fferm, a'i filltir sgwâr oedd ei fyd. Nid y teip i brynu blodau. Doedd o ddim wedi trafferthu prynu cerdyn pen-blwydd na cherdyn Santes Dwynwen heb sôn am flodau i unrhyw gariad erioed. A phob Sul y Mamau roedd ei fam wedi gorfod bodloni ar gerdyn, neu focs o siocled os oedd hi'n lwcus. Yn sicr, chafodd hi ddim blodau ganddo.

Felly pan gamodd Llŷr i'r jyngl amryliw oedd wedi ei wasgu rhwng pedair wal gyfyng y siop, doedd ganddo ddim syniad lle nac am beth y dylai chwilio. Tan yr eiliad hon, roedd Llyr wedi tybio'n syml mai casgliad o betalau wedi eu clymu'n ddel gan goesyn hir gwyrdd oedd blodau, a'r rheiny'n tyfu'n wyllt ar gloddiau ac ar berthi allan yn y wlad. Ni freuddwydiodd erioed fod cymaint o amrywiaeth o blanhigion i'w cael.
"Can I help you?"

Bu bron i Llŷr neidio pan glywodd y geiriau'n cael eu hynganu mewn acen Saesneg grand y tu ôl iddo. Trodd i wynebu perchennog y llais gan deimlo'i hun yn gwrido. Safai gwraig gron o'i flaen, ei dwylo'n pwyso'n ddiog ar floneg ei hystlys, a'i thrwyn wedi ei droi tua'r nef. Roedd ei hwyneb fel petai wedi ei beintio i gyd-fynd a'i siop liwgar, gyda phowdr gwyrdd llachar ar ei hamrannau, cot drwchus o fasgara glas, powdr oren ar ei bochau, a'i gwefusau'n bwll coch o liw gwaed. Edrychodd ar Llŷr yn ddrwgdybus dros ei sbectol gron a orweddai'n gam ar ei thrwyn main. Llyncodd Llŷr ei boer, wrth geisio cyfieithu ei ateb o'r Gymraeg i'r iaith fain yn gyflym yn ei ben.

"I am ... ym... I need some... ym... no, I mean, I. .. ym, want to, ym, buy some flowers."

Darn Darllen 2 – detholiad o **Tim** o'r gyfrol **Y Pump** Elgan Rhys a Tomos Jones.

(Mae Tim yn dechrau mewn ysgol newydd).

Anadlu mewn a mas.
Mae earplugs yn y bag.
Anadlu.
Mewn a mas.
Mewn.
Mas.
Dwi'n gwbod mai'r peth cynta sy rhaid i fi neud yw mynd i'r Swyddfa erbyn naw o'r gloch a gweud, "Tim Morgan ydw i" a dylen nhw wbod pwy ydw i achos maen nhw'n aros amdana i achos fi yw'r unig berson newydd ym Mlwyddyn 11. Hawdd. Ond mae hi'n chwarter i naw...

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Anadlu.

‘Nes i ddim sylweddoli. Dwi’n sylweddoli fel arfer. Ond dwi chwarter awr yn gynnar. A mae Mam yn gwbod cyment dwi’n casáu bod yn rhy gynnar. Dwi isie gweiddi arni. Ond dyw hi ddim yma. Dyw hyn *ddim* yn ddechre da. Achos, be dwi fod i neud nawr? Be dwi fod i neud am y *chwarter awr* nesa?!

Anadlu...

A dwi’n dechre cerdded, ond sai’n siŵr i ble ‘to, felly mae’n llyged i’n penderfynu dilyn yr arwyddion saethau gwyn ar lawr, arwyddion saeth sy’n arwain fy nhraed i tuag at ddryse blaen yr ysgol. Dwi’n penderfynu mai anelu at ddryse blaen yr ysgol yw’r peth gore i fi neud, a galla i aros fan’na cyn mynd i’r Swyddfa am naw o’r gloch.

Dwi’n cyrraedd y dryse blaen. Anadlu. A dwi’n neud yn siŵr bo’ fi’n cadw golwg ar yr amser.

Wrth anadlu, tua pum metr oddi wrtha i, dwi’n sylwi arno fe. Fe? Neu hi? Hi neu fe? Fe, dwi’n meddwl. Weda i mai fe yw e am nawr. Mae e ar ben ei hunan a mae e’n gwisgo siaced biws. Dwi ddim yn meindio piws. Hoff Marvel supervillain fi yw Purple Man. Dyw e ddim yn edrych fel Purple Man. Mae e’n edrych fel Bobby o *Queer Eye*, hoff raglen Mam. Falle mai mab Bobby o *Queer Eye* yw e.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Arholwr yn unig

0 6 Trafodwch pa un o’r **ddau ddarn** sydd fwyaf effeithiol yn eich barn chi. [20]
Dylech sôn am gynnwys y darnau ac arddull yr awduron.
Cofiwch gyfeirio at ddarnau penodol o’r **ddau ddarn** yn eich ateb.

Gwobrwyir safon eich iaith yn y cwestiwn hwn.

Cynllun: (nid yw’r cynllun yn cael ei farcio)

© WJEC CBAC Ltd 2024.

[20]

Arholwr yn unig

© WJEC CBAC Ltd 2024.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

DIWEDD Y PAPUR

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cynllun Marcio Enghreifftiol Uned 6 – Cyfleu Ystyr

Torri Arferiad – Gwenno Mair Davies

Cwestiwn	**Ateb**	**AA1**	**AA2**	**Cyfanswm Marciau**
1.	Beth yw'r **tri** pheth mae Llŷr yn eu gosod ar fedd Ifan?			
	Dylid rhoi 1 marc yr un am y pwyntiau canlynol: • blodau • gwydr peint • cerdyn	3		3

Cwestiwn	**Ateb**	**AA1**	**AA2**	**Cyfanswm Marciau**
2.	Trafodwch yr hyn rydyn ni'n ei ddysgu am gymeriad Einir yn rhan gyntaf y stori fer.			
	Gellir sôn am nodweddion megis: • Tlws – Llŷr yn hoffi edrych arni • Awdurdodol/hyderus – awgrymu efallai mai hi sy'n rheoli'r berthynas • Chwilfrydig/ ffug-siomedig – er enghraifft, eisiau'r 'anrheg' • Chwareus/Gonest – er enghraifft, ei hymateb i'r 'anrheg' • Penderfynol – er enghraifft, eisiau lliw haul • Gwawdlyd – gwneud hwyl ar ben Llŷr.	5	2	7

Band	**AA1** **Deall ac ymateb**	**AA2** **Mynegiant a chyfathrebu**
5	**5 marc** • dangos dealltwriaeth dreiddgar a dehongli'r cymeriad yn llawn • cyfeiriadau effeithiol iawn at ddarnau penodol	**2 farc** • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
4	**4 marc** • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad • cyfeiriadau effeithiol at ambell ddarn penodol	**1 marc** • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
3	**3 marc** • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad • ymdrech i gyfeirio at ambell ddarn penodol	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

2	**2 farc** • arddangos gwybodaeth am gymeriad Einir trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol • prin yw'r cyfeiriadau at ddarnau penodol	
1	**1 marc** • arddangos gwybodaeth elfennol am gymeriad Einir • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddarn penodol	
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
3.	Trafodwch pa mor effeithiol yw'r teitl **Torri Arferiad** yn eich barn chi. Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.			
	Gellir sôn am nodweddion megis • Llŷr erioed wedi prynu blodau o'r blaen • Gorfod prynu blodau er mwyn eu rhoi ar fedd ei ffrind gorau • Llŷr yn gyfforddus efo blodau gwyllt yng nghwmni Einir ac yn anghyfforddus yn y siop flodau • Y blodau gwyllt yn rhan o fagwraeth Llŷr • Y perchennog yn rhagfarnllyd am ei fod am brynu blodau i fachgen • Llŷr yn mynd i orfod gwneud hyn bob blwyddyn – arferiad newydd o hyn allan • Diniweidrwydd dechrau'r stori efo Einir yn darfod – gorfod tyfu i fyny'n gyflym oherwydd marwolaeth ei ffrind.	5	5	10

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • dehongli arwyddocâd y teitl yn llawn • cyfeiriadau penodol a chwbl berthnasol	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn

© WJEC CBAC Ltd 2024.

4	**4 marc** • dehongli ystyr y teitl yn dda • cyfeiriadau eithaf penodol a pherthnasol	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • dehongli ystyr y teitl yn foddhaol • peth cyfeiriadau penodol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**2 farc** • dechrau dehongli ystyr y teitl • prin yw'r cyfeiriadau penodol	**2 farc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1 marc** • trafod ystyr y teitl yn syml • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddarn penodol	**1 marc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
4.	Trafodwch y modd mae'r awdur yn sôn am flodau yn y stori. Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.			
	Gellir trafod pwyntiau megis: • Blodau menyn a carnations • Blodau gwyllt a blodau siop • Enwau Saesneg y blodau – Carnations, Lilies, Gladiolis, Dahlias, foliage • Enwau Cymraeg y blodau gwylltion – blodau menyn/crafanc y frân, clychau'r gôg, dant y llew • Defnydd o flodau fel arwydd o gariad • Defnydd o flodau fel arwydd o ieuenctid	5	5	10

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • arddangos dealltwriaeth dreiddgar o'r modd mae'r awdur yn sôn am flodau yn y stori • cyfeiriadau penodol a chwbl berthnasol	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**4 marc** • arddangos dealltwriaeth o'r modd mae'r awdur yn sôn am flodau yn y stori • cyfeiriadau eithaf penodol a pherthnasol	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • arddangos peth dealltwriaeth o'r modd mae'r awdur yn sôn am flodau yn y stori • peth cyfeiriadau penodol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**2 farc** • esbonio'n syml am sut mae'r awdur yn sôn am flodau yn y stori • prin yw'r cyfeiriadau penodol	**2 farc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr

© WJEC CBAC Ltd 2024.

1	**1 marc** • prin yw'r ddealltwriaeth o sut mae'r awdur yn sôn am flodau yn y stori • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddarn penodol	**1 marc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
5.	Pa mor effeithiol yw diweddglo'r stori yn eich barn chi? Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.			
	Gellir trafod pwyntiau megis: • Y ffaith bod Ifan wedi marw • Gweld y cyferbyniad rhwng ieuenctid hapus, dibryder a thristwch y diweddglo • Llŷr yn gyfforddus ar y dechrau, ond yn anghyfforddus ar y diwedd	5	5	10

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • esboniad treiddgar sy'n arddangos dealltwriaeth lwyr o ddiweddglo'r stori • cyfeiriadau penodol a chwbl berthnasol	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**4 marc** • esboniad da sy'n arddangos dealltwriaeth o ddiweddglo'r stori • cyfeiriadau eithaf penodol a pherthnasol	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • esboniad sy'n arddangos peth dealltwriaeth o ddiweddglo'r stori • peth cyfeiriadau penodol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr

© WJEC CBAC Ltd 2024.

2	**2 farc** • esboniad syml o ddiweddglo'r stori • prin yw'r cyfeiriadau penodol	**2 farc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1 marc** • prin yw'r ddealltwriaeth o ddiweddglo'r stori • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddigwyddiad	**1 marc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Adran B – Cymharu Testunau

Gwobrwyir safon eich iaith yn y cwestiwn isod.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
6.	Trafodwch pa un o'r **ddau ddarn** sydd fwyaf effeithiol yn eich barn chi. Dylech sôn am gynnwys y darnau ac arddull yr awduron. Cofiwch gyfeirio at ddarnau penodol o'r **ddau ddarn** yn eich ateb.			
	Mae'r 2 ddarn yn trafod teimladau dau fachgen. Mae'r ddau fachgen yn cyfeirio at fam. Y ddau ddarn yn enwi'r bechgyn. Mae Torri Arferiad yn cyfleu teimladau perchennog y siop. Teimladau Tim yn unig a geir yn yr ail ddarn.	10	10	20

Torri Arferiad	Tim
Cynnwys: Profiad newydd – heb fod mewn siop flodau o'r blaen. Bachgen fferm. Sôn am ei fam – heb brynu blodau iddi ar Sul y Mamau. Sioc o weld cymaint o amrywiaeth o flodau yn y siop. Hiwmor. Arddull: Trosiad "jyngl amryliw" Trosiad – Eden Disgrifiad lliwgar o'r ddynes/fenyw Berf – "llyncodd" i gyfleu ei nerfusrwydd Ataliaeth i gyfleu ei nerfusrwydd Stori yn y trydydd person	Cynnwys: Cyrraedd y swyddfa erbyn naw. Wedi cyrraedd yr ysgol yn rhy gynnar. Wedi ei adael ar ei ben ei hunan – dyw ei fam ddim gydag e. Gweld rhywun sydd o ddiddordeb iddo. Hiwmor Arddull: Brawddegau byrion – cyfleu nerfusrwydd "Anadlu. Mewn a mas." Ailadrodd "anadlu" Cwestiwn rhethregol – Be dwi fod i neud am y chwarter awr nesa?" Wedi ei ysgrifennu yn y person cyntaf – "Dwi'n gwbod…"

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**9-10 marc** • dadansoddiad treiddgar o gynnwys a thechnegau arddull y ddau ddarn • cymharu'r ddau ddarn yn hyderus	**9-10 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**7-8 marc** • dadansoddiad manwl o dechnegau arddull y ddau ddarn • cymharu'r ddau ddarn yn gyson	**7-8 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**5-6 marc** • dadansoddiad eithaf da o dechnegau arddull y ddau ddarn • cymharu'r ddau ddarn yn foddhaol	**5-6 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**3-4 marc** • peth dadansoddiad o dechnegau arddull y ddau ddarn • cymhariaeth arwynebol o'r ddau ddarn	**3-4 marc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1-2 farc** • ateb syml sy'n dangos y gallu i dynnu ambell ffaith am dechnegau arddull y ddau ddarn • ymgais syml i gymharu'r ddau ddarn.	**1-2 farc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Uned 6 – Cyfleu Ystyr

Arholiad 1 awr 30 munud

Adran A – Stori Fer – Plant Dylan Iorwerth

Arholwr yn unig

3. Mae cwestiynau'r adran hon yn seiliedig ar **Plant** Dylan Iorwerth.

Rhoddir marciau am safon eich iaith yng nghwestiynau 2-5.

Atebwch **bob** cwestiwn yn yr adran hon.

0 1 Nodwch **dri** symptom o'r salwch. [3]

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 2 Trafodwch gymeriad y fam yn yr ambiwlans. [7]

Arholwr yn unig

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 3 Darllenwch y dyfyniad isod: [10]

Arholwr yn unig

'Mas o'r ffordd!'
'Symudwch!'

Roedd y daith yma'n arafach na'r rhai cynt; roedden ni'n synhwyro hynny...ac yn gwybod fod pob plentyn y bore hwnnw wedi bod yn waeth na'r un o'i flaen. Fel petai'r cyfan yn cael eu taro gan un salwch mawr a oedd yn symud ar yr un cyflymdra trwyddyn nhw i gyd. Ac, yn ôl y newyddion o ysbytai eraill, nid ni oedd yr unig rai.

Heibio i ddwy uned arall ac mi fydden ni yno. Fel arfer, dyma'r llefydd cas gen i, ond heddiw roedd y ddwy Uned Adfer yn gweddu i'r dim i'r uffern fach oedd yn cau amdanon ni. Yn y gynta yr oedden nhw'n ceisio dad-wneud camgymeriadau'r meddygon cosmetig ac roedd y lle fel amgueddfa o ddrychiolaethau. A nhwythau'n iach fel arall, mi fyddai'r cleifion yn crwydro'r lle a'u crwyn yn rhwygo, eu gweflau'n hongian a'u trwynau'n pydru.

Roedden nhw yno heddiw, wrth gwrs, a'r cynnwrf yn goleuo'u llygaid wrth i ni sgrialu heibio.

'So'n ni am ei g'neud hi.'
'Dal i fynd. Drïwn ni. Munud neu ddau eto.'

Yn ail oedd yr uned i drin cleifion pwysau. Nid pobl dew, ond y rhai anferthol sy'n gorfod cael gwelyau arbennig ac ofer i'w codi a'u gostwng nhw a'u symud. Fedrwn i ddim diodde edrych ar y rheiny, hyd yn oed o chwilfrydedd.

Fydden ni, fel arfer, ddim yn mynd â'r cleifion yr holl ffordd i mewn. A dweud y gwir, ddylen ni ddim bod yn gwneud hynny. Ond roedd pawb arall yn llawer rhy brysur ac roedden ni ein dau wedi penderfynu ers tro fod rheolau yn bod i'w torri. Doedden ni ddim yn trafferthu efo'r adran ddamweiniau chwaith, rhag cael ein dal yn y ciwiau o bobl ag anwydau a mân anafiadau sy'n tagu'r lle. Mae'n bosib fod rhai yno ers blynyddoedd, ond fod neb wedi sylwi.'

Sut ddarlun o'r ysbyty mae'r awdur yn ei greu yn y darn hwn?
Dylech gyfeirio at dechnegau arddull penodol.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

© WJEC CBAC Ltd 2024.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 4 Esboniwch y gwahanol ‘resymau’ sy’n cael eu cynnig dros y salwch. Dylech gyfeirio at ddarnau penodol. [10]

Arholwr yn unig

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 5 Pa mor effeithiol yw teitl ‘Plant’ yn eich barn chi? Dylech gyfeirio at ddarnau penodol. [10]

Arholwr yn unig

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Adran B – Cymharu Testunau

Darllenwch y darn isod am brofiad Fern Osborne yn nyrsio yn ystod cyfnod pandemig Covid. Yna fe ddylech ateb cwestiwn 06 ar y dudalen nesaf sy’n gofyn i chi gymharu’r darn gyda stori **Plant.**

Erthygl BBC Cymru Fyw

Nyrs yn gadael ei swydd yn sgil 'artaith' y pandemig BBC Cymru Fyw

BBC Mewngofnodi Hafan Newyddion Chwaraeon Tywydd iPlayer Sounds

CYMRU FYW

Hafan | Cylchgrawn | Gwleidyddiaeth | Gog-Orll | Gog-Ddwy | Canolbarth | De-Orll | De-Ddwy | Wales News

De-Orllewin

Nyrs yn gadael ei swydd yn sgil 'artaith' y pandemig

10 Rhagfyr 2021

Haint coronafeirws

Aimee Thomas

Mae nyrs a weithiodd mewn *uned gofal dwys* yn ystod y pandemig yn dweud ei bod wedi gadael ei swydd barhaol fel nyrs oherwydd pwysau ar ei hiechyd meddwl.

Roedd Fern Osborne, 30, o Lanelli, yn gweithio mewn ysbyty yng Nghaerfyrddin. Dywedodd mai gadael ei swydd oedd "yr unig opsiwn". Dywedodd ei bod wedi cyrraedd pwynt lle'r oedd yn gobeithio y byddai ei phrawf Covid yn bositif fel na fyddai'n rhaid iddi fynd i'r gwaith. Dywedodd Ms Osbourne nad oedd amser ganddi i fynd i'r tŷ bach, bwyta nag yfed yn ystod ambell shifft 12 awr. Dywedodd bod y pwysau ar ei hiechyd meddwl a chorfforol yn "arteithiol".

"*It's like torture*. Achos chi'n gwybod chi'n mynd mewn a falle o chi mewn y dydd cyn, a chi ddim 'di yfed digon, chi ddim 'di cysgu digon, ac wedyn chi'n mynd mewn am shifft arall, a chi'n neud yr un peth eto, a falle'r dydd nesa hefyd. Ma fe'n galed."

Ychwanegodd: "O'n i jyst yn teimlo'n *anxious* mas o gwaith, pan o'n i'n gweithio y dydd nesa o'n i methu cysgu, odd e'n rhy galed."

© WJEC CBAC Ltd 2024.

'Rhaid i fi adael'

Dywedodd bod prinder staff, pwysau cynyddol a diffyg cefnogaeth yn ei gwneud hi'n anoddach i wneud ei swydd. Dywedodd ei bod wedi cyrraedd pwynt lle'r oedd yn "gobeithio" am brawf positif fel na fyddai'n rhaid iddi fynd i'r gwaith. Cafodd Ms Osbourne ddiagnosis o gyflwr *sciatica* yn ei chlun ar ôl codi claf a'u troi drosodd ar y peiriant anadlu. Cafodd gyngor i beidio gweithio ar ward Covid yn dilyn yr anaf. Ond dair wythnos yn ddiweddarach, roedd hi yn ôl. "Roedden ni mor brin o staff doedd dim dewis gen i."

'Ma lot o'r staff eisiau gadael'

Dywedodd: "Fi'n credu, ma' lot o bobl fi 'di siarad i eisiau gadael ond methu achos plant neu *mortgages*, eisiau prynu tŷ a phethau fel 'na. Hyd yn oed os maen nhw ddim wedi gadael, a ddim yn mynd i, fi'n credu ma lot o'r staff eisiau gadael. Sa i'n credu bod nhw'n hapus.

"Sa i'n gwybod beth sy'n mynd i newid, achos dyw Covid ddim yn mynd i unrhyw le."

© WJEC CBAC Ltd 2024.

0 6 Mae **Plant** a'r erthygl am Fern Osborne yn trafod gweithio mewn cyfnod anodd. Cymharwch brofiadau'r gyrwyr ambiwlans yn **Plant** gyda phrofiadau Fern Osborne wrth ei gwaith yn nyrsio. Cofiwch gyfeirio at ddarnau penodol o'r **ddau ddarn** yn eich ateb. [20]

Arholwr yn unig

Gwobrwyir safon eich iaith yn y cwestiwn hwn.

Cynllun: (nid yw'r cynllun yn cael ei farcio)

© WJEC CBAC Ltd 2024.

[20]

Arholwr yn unig

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Arholwr yn unig

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Arholwr yn unig

....

....

....

....

....

....

DIWEDD Y PAPUR

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cynllun Marcio Enghreifftiol Uned 6 – Cyfleu Ystyr

Plant – Dylan Iorwerth

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
1.	Nodwch dri symptom o'r salwch.			
	Dylid rhoi 1 marc yr un am y pwyntiau canlynol: • methu anadlu/byr eich anadl/problemau ysgyfaint • crachod ar eu cyrff/briwiau poenus • mynd yn anymwybodol • poen corfforol	3		3

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
2.	Trafodwch gymeriad y fam yn yr ambiwlans.			
	Gellir sôn am nodweddion megis: • positif – 'Dal i fynd. Drïwn ni.' • dewr – bodlon torri rheolau • dangos ei theimladau – "Mae e fel llanw…' • teg/moesol – eisiau i bawb gael yr un cyfle • cyfrifol/gofalgar – magu 2 ferch • gor-bryderus – gwahardd radio a thechnoleg	5	2	7

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • dangos dealltwriaeth dreiddgar a dehongli'r cymeriad yn llawn • cyfeiriadau effeithiol iawn at ddarnau penodol	**2 farc** • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
4	**4 marc** • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriad • cyfeiriadau effeithiol at ambell ddarn penodol	**1 marc** • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
3	**3 marc** • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriad • ymdrech i gyfeirio at ambell ddarn penodol	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

2	**2 farc** • arddangos gwybodaeth o'r cymeriad trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol • prin yw'r cyfeiriadau at ddarnau penodol	
1	**1 marc** • arddangos gwybodaeth elfennol o'r cymeriad • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddarn penodol	
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
3.	Darllenwch y dyfyniad isod: Mas o’r ffordd!’ ‘Symudwch!’ Roedd y daith yma’n arafach na’r rhai cynt; roedden ni’n synhwyro hynny...ac yn gwybod fod pob plentyn y bore hwnnw wedi bod yn waeth na’r un o’i flaen. Fel petai’r cyfan yn cael eu taro gan un salwch mawr a oedd yn symud ar yr un cyflymdra trwyddyn nhw i gyd. Ac, yn ôl y newyddion o ysbytai eraill, nid ni oedd yr unig rai. Heibio i ddwy uned arall ac mi fydden ni yno. Fel arfer, dyma’r llefydd cas gen i, ond heddiw roedd y ddwy Uned Adfer yn gweddu i’r dim i’r uffern fach oedd yn cau amdanon ni. Yn y gynta yr oedden nhw’n ceisio dad-wneud camgymeriadau’r meddygon cosmetig ac roedd y lle fel amgueddfa o ddrychiolaethau. A nhwythau’n iach fel arall, mi fyddai’r cleifion yn crwydro’r lle a’u crwyn yn rhwygo, eu gweflau’n hongian a’u trwynau’n pydru. Roedden nhw yno heddiw, wrth gwrs, a’r cynnwrf yn goleuo’u llygaid wrth i ni sgrialu heibio. ‘So’n ni am ei g’neud hi.’ ‘Dal i fynd. Drïwn ni. Munud neu ddau eto.’ Yn ail oedd yr uned i drin cleifion pwysau. Nid pobl dew, ond y rhai anferthol sy’n gorfod cael gwelyau arbennig ac ofer i’w codi a’u gostwng nhw a’u symud. Fedrwn i ddim diodde edrych ar y rheiny, hyd yn oed o chwilfrydedd. Fydden ni, fel arfer, ddim yn mynd â’r cleifion yr holl ffordd i mewn. A dweud y gwir, ddylen ni ddim bod yn gwneud hynny. Ond roedd pawb arall yn llawer rhy brysur ac roedden ni ein dau wedi penderfynu ers tro fod rheolau yn bod i’w torri. Doedden ni ddim yn trafferthu efo’r adran ddamweiniau chwaith, rhag cael ein dal yn y ciwiau o bobl ag anwydau a mân anafiadau sy’n tagu’r lle. Mae’n bosib fod rhai yno ers blynyddoedd, ond fod neb wedi sylwi.’ Sut ddarlun o’r ysbyty mae’r awdur yn ei greu yn y darn hwn? Dylech gyfeirio at dechnegau arddull penodol. [10]			
	Gellir cyfeirio at dechnegau arddull megis: • Deialog – ‘Mas o’r ffordd!’ • Berfau gorchmynnol – ‘Symudwch!’ • Trosiad – ‘uffern fach’ • Cymhariaeth/cyffelybiaeth – ‘fel amgueddfa o ddrychiolaethau’ • Berfenwau – ‘rhwygo’, ‘hongian’, ‘pydru’ • Brawddegau byrion – ‘Dal i fynd. Driwn ni. Munud neu ddau eto.’ • Personoli –‘ciwiau o bobl ag anwydau a mân anafiadau yn tagu’r lle’	5	5	10

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • dadansoddi'r arddull yn dreiddgar • gwerthuso effaith yr arddull yn drylwyr	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**4 marc** • dadansoddi'r arddull yn dda • gwerthuso effaith yr arddull yn dda	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • dadansoddi'r arddull yn foddhaol • gwerthuso effaith yr arddull yn foddhaol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**2 farc** • prin yw'r dadansoddi arddull a geir • peth ymdrech i werthuso effaith yr arddull	**2 farc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1 marc** • dadansoddiad syml o'r arddull • gwerthuso syml ac arwynebol o effaith yr arddull.	**1 marc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
4.	Esboniwch y gwahanol 'resymau' sy'n cael eu cynnig dros y salwch. Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.			
	Gellir trafod pwyntiau megis: • gwres canolog • peiriannau awyru/diffyg awyr iach • cemegion mewn bwyd • gormod o feddyginiaethau • 'Cosb am ein ffordd ni o fyw yw e.' • Bwyd parod/defnydd synthetig	5	5	10

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • arddangos dealltwriaeth dreiddgar o'r rhesymau a gynigir • cyfeiriadau penodol a chwbl berthnasol	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**4 marc** • arddangos dealltwriaeth o'r rhesymau a gynigir • cyfeiriadau eithaf penodol a pherthnasol	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • arddangos peth dealltwriaeth o'r rhesymau a gynigir • peth cyfeiriadau penodol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**2 farc** • esboniad syml o'r rhesymau a gynigir yn y stori • prin yw'r cyfeiriadau penodol	**2 farc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr

© WJEC CBAC Ltd 2024.

1	**1 marc** • prin yw'r rhesymau a gynigir yn y stori • gallu cyfeirio'n elfennol at ambell ddarn penodol	**1 marc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
5.	Trafodwch pa mor effeithiol yw'r teitl **Plant** yn eich barn chi. Dylech gyfeirio at ddarnau penodol.			
	Gellir trafod pwyntiau megis: • Eironi – y diniwed yn dioddef. Plentyn y gyrrwr ambiwlans yw un o'r dioddefwyr • Y wardiau eraill – bai oedolion yw eu cyflyrau, a bai oedolion yw'r hyn sy'n digwydd i'r plant • Dim enwau i'r un o'r plant – dim llais, deialog.	5	5	10

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**5 marc** • dehongli arwyddocâd y teitl yn llawn • cyfeiriadau penodol a chwbl berthnasol	**5 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**4 marc** • dehongli ystyr y teitl yn dda • cyfeiriadau eithaf penodol a pherthnasol	**4 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**3 marc** • dehongli ystyr y teitl yn foddhaol • peth cyfeiriadau penodol	**3 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr

© WJEC CBAC Ltd 2024.

<table>
<tr><td>2</td><td>2 farc
• dechrau dehongli ystyr y teitl
• prin yw’r cyfeiriadau penodol</td><td>2 farc
• gwaith mewn paragraffau ond dim trefn
• cystrawen yr iaith yn weddol gywir
• brawddegau syml i gyfleu syniadau
• ymdrech i adeiladu’r gwaith mewn dilyniant
• atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr</td></tr>
<tr><td>1</td><td>1 marc
• trafod ystyr y teitl yn syml
• gallu cyfeirio’n elfennol at ambell ddigwyddiad</td><td>1 marc
• dim paragraffau yn y gwaith
• cystrawen yn wallus
• brawddegau wedi eu saernïo’n debyg
• dim trefn i’r gwaith
• gwallau atalnodi a sillafu amlwg</td></tr>
<tr><td>0</td><td colspan="2">Dim sy’n haeddu ei wobrwyo</td></tr>
</table>

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Adran B – Cymharu Testunau

Gwobrwyir safon eich iaith yn y cwestiwn isod.

Cwestiwn	Ateb	AA1	AA2	Cyfanswm Marciau
6.	Cymharwch brofiadau'r gyrwyr ambiwlans yn **Plant** gyda phrofiadau Fern Osborne wrth ei gwaith yn nyrsio. Cofiwch gyfeirio at ddarnau penodol o'r **ddau ddarn** yn eich ateb.			
	Tebyg : Y 2 ddarn yn sôn am brofiad o weithio mewn argyfwng Y 2 yn weithwyr brys – nyrs a gyrwyr ambiwlans Y 2 yn gofalu am eraill – yn lle nhw eu hunain Y 2 yn gweld pethau erchyll Y 2 yn helpu pobl ar eu gwaelaf Gwahanol : Y gyrwyr ambiwlans ddim eisiau dal yr haint, ond Fern yn gobeithio dal Covid. Y gyrwyr yn dal ati yn eu swydd, ond Fern yn gadael. Y gyrwyr yn ceisio deall pam oedd y salwch yn datblygu. Un gyrrwr ambiwlans yn dioddef yn bersonol	10	10	20

Plant	Fern Osborne
Cynnwys: 2 weithiwr brys mewn pandemig Gyrwyr ambiwlans O bersbectif un o'r gyrwyr Salwch ymledol/haint Amodau gwaith anodd Diffyg amser Ddim eisiau dal yr haint Plant yn sâl Cyswllt teuluol yn dal yr haint	Cynnwys: 1 gweithiwr brys mewn pandemig Nyrs O bersbectif un person Covid Amodau gwaith anodd Diffyg amser Eisiau Dal yr Haint Cael anaf yn rhinwedd ei swydd Gadael y swydd Cyfeirio at iechyd meddwl

© WJEC CBAC Ltd 2024.

Band	AA1 Deall ac ymateb	AA2 Mynegiant a chyfathrebu
5	**9-10 marc** • dadansoddiad treiddgar o gynnwys y ddau ddarn • cymharu'r ddau ddarn yn hyderus	**9-10 marc** • gwaith trefnus wedi ei gynllunio yn effeithiol • cystrawen yr iaith yn gywir iawn • brawddegau amrywiol gyda mynegiant effeithiol • cydlyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn gywir iawn
4	**7-8 marc** • dadansoddiad manwl o gynnwys y ddau ddarn • cymharu'r ddau ddarn yn gyson	**7-8 marc** • gwaith trefnus yn dangos ôl cynllunio • cystrawen yr iaith yn gywir ar y cyfan • brawddegau amrywiol gyda mynegiant eglur • gwaith eithaf cydlynus • atalnodi a sillafu yn gywir ar y cyfan
3	**5-6 marc** • dadansoddiad eithaf da o gynnwys y ddau ddarn • cymharu'r ddau ddarn yn foddhaol	**5-6 marc** • gwaith wedi ei drefnu mewn paragraffau • cystrawen yr iaith yn eithaf cywir • amrywio dechrau brawddegau • dilyniant yn y gwaith • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
2	**3-4 marc** • peth dadansoddiad o gynnwys y ddau ddarn • cymhariaeth arwynebol o'r ddau ddarn	**3-4 marc** • gwaith mewn paragraffau ond dim trefn • cystrawen yr iaith yn weddol gywir • brawddegau syml i gyfleu syniadau • ymdrech i adeiladu'r gwaith mewn dilyniant • atalnodi a sillafu yn amrywiol ac ansicr
1	**1-2 farc** • ateb syml sy'n dangos y gallu i dynnu ambell ffaith am gynnwys y ddau ddarn • ymgais syml i gymharu'r ddau ddarn.	**1-2 farc** • dim paragraffau yn y gwaith • cystrawen yn wallus • brawddegau wedi eu saernïo'n debyg • dim trefn i'r gwaith • gwallau atalnodi a sillafu amlwg
0	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Ltd 2024.